

HIREK.

Budapest, nov. 3.

A goromba város.

★

Ha idegen jön hozzánk és Budapesten keresi a híres és hagyományos magyar vendégszeretetet, mindenesetre azt írja majd haza, hogy ez is olyan humbug, mint a francia udvariasság, vagy az olasz kultúra most oly sokat hánytorgatott fényessége. Nem tulzás, ha azt mondjuk, hogy Budapest utcáin járni és budapesti emberrel szóba ereszkedni az egészségre igen veszedelmes, hivatalokba merészkedni pedig csak úgy tanácsos, ha előbb elbucsuzik az ember az élet szépségeitől. Olyanféle érzéssel járunk itt a pesti dzsungelben, mintha valóban a Gangesz bozótjaiban járnánk és minden pillanatban arra készen, hogy lépésünk valami fenévadat riaszt fel, lopva és lábujjhegyen és szorongó aggódással körülkémlelődve bujkálunk embertársaink között. Egy véletlen összeütközés, valakit megérintek a karommal, vagy utcakeresztezésnél egy kocsit lassítani kénytelenem miattam, vagy a villanyosról leszállani óhajtván, helyet kérek... mind csupa észrevétlen, vagy halk udvarias frázissal elintézett ügy ez máshol, nálunk pedig veszett dühkitörésekre szinte passzióval várt alkalom. Egész egyszerű mondatok nálunk körmönfont gorombaságoknak kikészítve jelennek meg. A kalauzné nem azt mondja, hogy pardon, nincs aprópénzem, hanem ordít, hogy tán a kereskedelmi bank fiókjának nézem őt és a konflis nem azt mondja, hogy kérem, agyon van a lovam hajszolva, hanem mintha súlyos sérelmet torolna meg, úgy dörgi felém, hogy egy frászt magának, hát nem látja, hogy fáradt a lovam, hogy a súly nem tud beleesni a szemibe az ilyennek! Lépten-nyomon bömbölő, visitó, düledt szemű embereket látunk és halljuk a káromkodásnak olyan szimfóniáit, hogy halálos ellenségek egymás beleibe gázolását futunk oda meggátolni s alig hisszük el, hogy a delirium oka egy kapu előtt álló kézikocsi, amely a házmesternek bántja esztetikai érzékét. Nálunk csak az első mondat emberi és európai s a nézeteltérés azzal kezdődik, amivel másutt végződni szokott: a felmenő és lemenő rokonság és az egyéni fogytékosságok, valamint a külső testi sajátosságok és vallási viszonyok lázas aposztrofálásával. Csomagot akarok feladni a pályaudvaron; nem vesznek fel csomagot és a vasutas ezt így adja tudtomra: Hogy dülne rá a bazilika, hát nem hallotta még azzal a lapátfülével, hogy nincs poggyászfelvétel, vagy azt hiszi, hogy minden pasasnak én itt külön órát fogok tartani havi nyolcvan koronáért? És «kuss» mondja, ha beszélni próbálok és a harmadik mondat már a szidalmak pergőtüzét zuditja frontom ellen. Sohasem tudom, hogy nem térek-e földig gyalázva, egy skandalum idegölő utóízétől keserűen haza és bizonytalanul, kiszolgáltatottan érzem magamat, ha kisujjamban nincs a pesti gorombaság egész szótára rögtönös visszagorombításra készen.